

Vrije Universiteit Brussel
Bachelor in de wijsbegeerte
(academisch gerichte bachelor)

9 januari 2007

Accreditatie bestaande opleiding

NVAO Accreditatierapport en -besluit

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit van de NVAO	4
3	Inleiding en verantwoording werkwijze	5
3.1	Inleiding	5
3.2	Evaluatieorgaan en samenstelling visitatiecommissie	5
3.3	Werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
3.4	Totstandkoming domeinspecifiek referentiekader	6
3.5	Overwegingen NVAO omtrent werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	6
4	Beschrijving van de opleiding	9
5	Beoordeling per onderwerp en facet	10
5.1	Doelstellingen opleiding	10
5.2	Programma	11
5.3	Inzet personeel	12
5.4	Voorzieningen	13
5.5	Interne kwaliteitszorg	13
5.6	Resultaten	14
6	Overzicht oordelen visitatiecommissie	16
7	Overzicht oordelen van de NVAO	17
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	18
	Bijlage 1 : Samenstelling visitatiecommissie	19
	Bijlage 2: Proces verbaal van de hoorzittingsprocedure	20

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 4 september 2006 heeft de Vrije Universiteit Brussel (hierna VUB) bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (hierna NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de Bachelor in de wijsbegeerte en in de moraalwetenschappen (academisch gerichte bachelor), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR).

De NVAO heeft vastgesteld dat het visitatierapport de opleiding *Bachelor in de wijsbegeerte* betreft. Deze naam is bij besluit van de Vlaamse regering van 21 april 2006 gewijzigd in *Bachelor in de wijsbegeerte en de moraalwetenschappen*. De NVAO dient zich in de besluitvorming te baseren op het visitatierapport en volgt derhalve de hierin gehanteerde naamgeving.

Wat betreft de procedurele eisen heeft de NVAO hierbij vastgesteld dat:

- de visitatiecommissie het door het evaluatieorgaan vastgestelde visitatieprotocol heeft gevolgd, de aanwezigheid van een student in de commissie uitgezonderd;
- het door de visitatiecommissie gehanteerde referentiekader de onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader bestaande opleidingen van het Accreditatieorgaan omvat, inclusief een domeinspecifieke vertaling;
- de visitatiecommissie de in het accreditatiekader beschreven beslisregels adequaat heeft toegepast;
- de gevolgde procedure niet geheel in overeenstemming is met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan. Op het ogenblik van de start van de visitatie gold het protocol evenwel nog niet. Het visitatierapport geeft evenwel voldoende aan dat het accreditatiekader effectief werd gevolgd.

De NVAO heeft wegens het ontbreken van een student in de commissie en omwille van de afwezigheid van een samenvattend oordeel per opleiding een hoorzittingsprocedure ingesteld. In het kader van deze procedure kan worden verwezen naar een door de visitatiecommissie aangeleverde nota, waarin aanvullende elementen werden aangeleverd. Naar het oordeel van de daartoe ingestelde hoorzittingscommissie is aangetoond dat de betrokkenheid van de studenten bij de visitatie op andere wijze structureel en terdege werd gegarandeerd. Het ontbrekende samenvattend oordeel per opleiding werd aangeleverd.

De NVAO heeft op basis van het advies besloten tot het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtnaam van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen.

Wat betreft de inhoudelijke eisen heeft de NVAO vastgesteld dat:

- het kwaliteitsoordeel van de visitatiecommissie mede gebaseerd is op een vergelijking met verwante andere opleidingen en met internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- het door de visitatiecommissie vastgestelde rapport van het evaluatieorgaan voldoende evidentie bevat dat de opleiding aan de criteria uit het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet. Hieruit blijkt dat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het rapport behandelt de zes in dit beoordelingskader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet wordt een oordeel op de vierpuntsschaal gegeven, op basis waarvan per onderwerp een oordeel wordt gegeven. De oordelen worden goed onderbouwd met feiten en analyses. Het rapport wordt afgerond met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- het rapport tevens inzicht verschaft in de kwaliteit van de visitatiecommissie (het panel van deskundigen) dat de opleiding heeft gevisiteerd. Daarbij wordt informatie gegeven over de omvang en samenstelling van de visitatiecommissie naar ingebrachte kennis en ervaring, de onafhankelijkheid, de deskundigheid en gezaghebbendheid van de leden.

2 Besluit van de NVAO

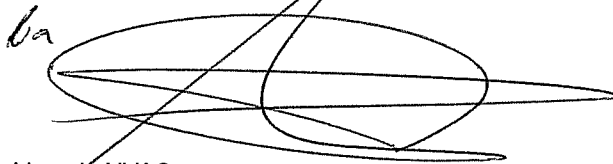
betreffende de accreditatie van de Bachelor in de wijsbegeerte (academisch gerichte bachelor) van de VUB.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de wijsbegeerte (academisch gerichte bachelor) van de VUB goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen. De opleiding wordt georganiseerd te Brussel.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2006-2007 tot en met het einde van het academiejaar 2013-2014.

Den Haag, 9 januari 2007

A large, stylized handwritten signature in black ink, appearing to be 'ba' followed by a large loop and a long horizontal stroke.

Voor de NVAO,

Marc Luwel
(vicevoorzitter)

3 Inleiding en verantwoording werkwijze

3.1 Inleiding

Bij brief van 4 september 2006, ontvangen op 18 september 2006, heeft de VUB bij de NVAO een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de Bachelor in de wijsbegeerte en in de moraalwetenschappen (academisch gerichte bachelor).

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft VUB een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: VLIR. De NVAO heeft deze aanvraag ontvangen op 18 september 2006.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (22 februari 2005) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.2 Evaluatieorgaan en samenstelling visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: VLIR

Visitatiecommissie:

- Voorzitter: Prof. dr. H. Achterhuis, hoogleraar Universiteit Twente
- Leden:
 - Prof. dr. I. Douven, hoogleraar Erasmus Universiteit Rotterdam
 - Prof. dr. S. Griffioen, emeritus hoogleraar Vrije Universiteit Amsterdam
 - Prof. dr. R. Soetaert, hoogleraar Universiteit Gent
 - Prof. dr. W. van Reijen, emeritus hoogleraar Universiteit Utrecht
- Secretaris: Mevr. L. Derycke, stafmedewerker verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR, trad op als secretaris van de commissie. Haar taak werd vanaf 15 januari 2005 overgenomen door mevr. M. Bronders, coördinator van de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR.

3.3 Werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instellingen gevraagd een uitgebreid zelfevaluatie rapport op te stellen. Naast feitelijke beschrijvingen per onderwerp en per facet van het accreditatiekader werd aan de opleidingen ook gevraagd hun toekomstperspectieven kenbaar te maken en een kritische sterkte-zwakke analyse op te nemen. Daarnaast wordt een aantal verplichte bijlagen opgenomen, o.a. een beschrijving van het programma, cursusbeschrijvingen, examenvragen en studenten- en personeelstabellen. De commissie ontving het zelfevaluatie rapport en kreeg de gelegenheid dit zorgvuldig te bestuderen.

De commissieleden werden daarnaast verzocht een tweetal eindverhandelingen te selecteren uit een lijst van recente eindverhandelingen en grondig te lezen.

De visitatiecommissie hield haar installatievergadering op 9 september 2004. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het locatiebezoek. Verder heeft de commissie op deze vergadering haar referentiekader geformuleerd, het programma van het locatiebezoek opgesteld en een eerste bespreking van de zelfevaluatie rapporten gehouden.

Het locatiebezoek vond plaats op 11, 12 en 13 oktober 2004. Aan de opleiding was gevraagd om een veelheid aan documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek werd voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven deze documenten grondig te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie worden gelegd zijn betreffen onder meer het leermateriaal (cursussen, handboeken, syllabi), verslagen van de belangrijke beleidsvormende of beleidsopvolgende organen (faculteitsraad, opleidingscommissies, departementsraden, ...), documenten die betrekking hebben op de interne kwaliteitszorg (enquêteformulieren, niet-persoonsgebonden

evaluatie van het onderwijs, ...), documenten aangaande de procedures van curriculumherzieningen, c.q. de omvorming naar de bamastructuur, voorbeelden van informatieverstrekking aan abiturienten. Bovendien werden nog enkele eindverhandelingen bijkomend ter inzage gelegd.

Het bezoekschema voorzag – naast gesprekken met het bestuur van de faculteit, de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de assistenten, de docenten en de facultaire en opleidingsgebonden beleidsmedewerkers – in een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, practicalokalen, computerfaciliteiten), een gesprek met de afgestudeerden van de opleidingen en een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord.

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen in een visitatierapport vastgelegd. De faculteit werd in de gelegenheid gesteld om op de concepten van het rapport te reageren. De commissie heeft de reacties van de faculteit in de mate dat zij zich hierin kon vinden in het rapport verwerkt.

3.4 Totstandkoming domeinspecifiek referentiekader

Bij de beoordeling van de opleiding is de visitatiecommissie uitgegaan van een eigen referentiekader. Hierin formuleerde de visitatiecommissie de perspectieven op de minimumkwaliteitseisen waaraan de opleiding moet voldoen. Bij het opstellen van dit referentiekader heeft de commissie zich gebaseerd op het referentiekader dat in 1996 werd gehanteerd bij de visitatie van de Vlaamse opleidingen Wijsbegeerte alsook op het referentiekader van de visitatiecommissie Wijsbegeerte die in 2003 de Nederlandse opleidingen heeft gevisiteerd.

Bij de beoordeling van de opleidingen heeft de visitatiecommissie tevens rekening gehouden met de doelstellingen en eindtermen die de opleiding zelf heeft geformuleerd. De visitatiecommissie verantwoordt dit als volgt: "Respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit binnen eenzelfde discipline over de universiteiten heen veronderstelt immers dat wordt nagegaan of elke faculteit erin slaagt de eigen doelstellingen te realiseren."

In tegenstelling tot de eerste visitatieronde werd dit referentiekader vooraf aan de opleiding voorgelegd en werd er tijdens het bezoek van de visitatiecommissie een moment ingelast waarop over het referentiekader van de commissie kon gediscussieerd worden.

3.5 Overwegingen NVAO omtrent werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO heeft vastgesteld dat:

- de commissie die de opleiding heeft beoordeeld bestond uit vijf leden. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder CV's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding;
- de commissie die de opleiding heeft beoordeeld geen student als lid had;
- er een samenvattend oordeel met betrekking tot de gehele opleiding ontbrak.

De NVAO heeft wegens het ontbreken van een student en het ontbreken van een samenvattend oordeel met betrekking tot de gehele opleiding een hoorzittingsprocedure in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen ingesteld. De voorzitter van de visitatiecommissie heeft aan de NVAO een nota bezorgd waarin aanvullende elementen werden aangeleverd:

1. Het ging, ten eerste, om elementen met betrekking tot de betrokkenheid van de studenten tijdens het bezoek van de visitatiecommissie aan de respectieve opleidingen, de samenstelling van de studentengroepen, het verloop van de gesprekken met de studenten en de breedte van de bevraging/beoordeling tijdens deze gesprekken en het gevolg dat werd gegeven aan de opmerkingen van de studenten en de invloed van deze bedenkingen op de beoordeling van de visitatiecommissie. Naar het oordeel van de daartoe ingestelde hoorzittingscommissie is op deze

manier aangetoond dat de betrokkenheid van de studenten bij de visitatie op andere wijze structureel en terdege werd gegarandeerd.

2. Het ging, ten tweede, om een samenvattend oordeel met betrekking tot de gehele opleiding.

De hoorzittingscommissie heeft op 8 november haar advies aan de NVAO overgemaakt.

De NVAO heeft kennis genomen van het advies van de hoorzittingscommissie in het kader van de visitatie Wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel en heeft besloten tot het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtnaam van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen.

De visitatie heeft niet plaatsgevonden op basis van en overeenkomstig het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing. Hierbij moet er op worden gewezen dat het visitatieprotocol dateert van februari 2005. De visitatiecommissie Wijsbegeerte visiteerde in de periode oktober – december 2004. Eén en ander impliceert dat de regelingen van het protocol op dat ogenblik niet golden.

Het rapport geeft daarnaast voldoende aan dat het accreditatiekader effectief werd gevolgd. In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was. Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt. De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft op een grondige manier getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is. De commissie heeft in het visitatierapport regelmatig verwezen naar eerdere visitatierapporten en beoordelingen.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en overeenkomstig een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Er is daarbij, zoals hierboven aangetoond, aangesloten bij:

- eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein worden gesteld;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie; en
- het referentiekader aangereikt door de opleiding.

De NVAO heeft verder vastgesteld dat:

- de werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de Bachelor in de wijsbegeerte (academisch gerichte bachelor) van de VUB zorgvuldig en gedegen is geweest. De gevolgde werkwijze en procedure alsmede geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- de commissie haar oordeel heeft opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het visitatieprotocol en de daarbij behorende beslisregels heeft gevolgd. Op het niveau van de facetten zijn de analyses van de commissie duidelijk en consistent, en ze leiden tot heldere conclusies. Op het niveau van de onderwerpen zijn de oordelen over de facetten op juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- de commissie hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader heeft vastgesteld;
- het kwaliteitsoordeel bij de toetsing - voor zover relevant - mede gebaseerd is op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- de commissie in haar advies een aantal kritische kanttekeningen heeft opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding;
- de commissie in het kader van het verbeterperspectief een hele reeks aanbevelingen in het visitatierapport formuleert.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Beschrijving van de opleiding

Administratieve gegevens betreffende de instelling en de opleiding

- naam instelling: VUB
- aard instelling: ambtshalve geregistreerde instelling
- vestiging(en): Brussel

- graad en kwalificatie: Bachelor in de wijsbegeerte
- niveau en oriëntatie: academisch gerichte bachelor

- de studieomvang: 180 studiepunten (ECTS)

- de afstudeerrichtingen: -
- de onderwijstaal: Nederlands
- het studiegebied(en): wijsbegeerte en moraalwetenschappen
- de titel: -

- Aard van de aanvraag: accreditatie

5 Beoordeling per onderwerp en facet

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- het accreditatierapport omvat een beoordeling per onderwerp en per facet¹;
- de NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'²;
- een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- de NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan³.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het visitatierapport spreekt de commissie een positief oordeel uit over het onderwerp 'Doelstellingen'. Zowel het niveau en de oriëntatie van de opleiding als de domeinspecifieke eisen van de opleidingen zijn als voldoende beoordeeld door de commissie. De doelstellingen zijn van academisch niveau: gericht op het beheersen van wetenschappelijk-disciplinaire kennis en inzicht in de theorievorming, op kennisontwikkeling met betrekking tot de structuur van het vakgebied en de samenhang van de discipline met andere vakgebieden, het ontwikkelen van algemene en algemeen wetenschappelijke competenties (op gevorderd niveau) en competentiegericht leren, het beheersen van onderzoekscompetenties en competenties voor het zelfstandig uitoefenen van wetenschappelijk onderzoek. De doelstellingen worden door de commissie als zeer ambitieus bestempeld. Hierbij verwijst de commissie naar wat er zichtbaar binnen de opleiding wordt gerealiseerd.

De commissie mist wel een voldoende aansluiting bij sommige van de nieuwste ontwikkelingen in de wetenschapsdiscipline. De domeinspecifieke aspecten sluiten goed aan bij de eisen die worden gesteld door het betreffende vakgebied en de internationale wetenschapsbeoefening. De internationale gerichtheid van de doelstellingen en domeinspecifieke eisen en ook de vertaling van de basiswaarden naar competenties en vaardigheden zouden kunnen worden verbeterd.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp 'Doelstellingen'.

¹ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

² Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

³ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Doelstellingen' als **voldoende**.

5.2 Programma

Facet Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het visitatierapport spreekt de commissie een positief oordeel uit over het onderwerp 'Programma'. De nagestreefde algemene en domeinspecifieke eindkwalificaties zijn volgens de commissie geconcretiseerd in de programma's. Daarbij merkt de commissie op dat dit weliswaar op een beperkte manier is gebeurd. Het onderwijs sluit verder aan bij recente ontwikkelingen in het wetenschapsgebied, hetgeen volgens de commissie voor sommige deeldomeinen niet steeds het geval is. Aan de studenten

wordt de mogelijkheid geboden om via inhoudelijk voldoende coherente programma's en aangepaste werkvormen het verwachte kennisniveau en de verwachte vaardigheden en competenties te bereiken binnen de daarvoor voorziene tijd. De studenten worden getoetst aan de hand van toetsvormen die goed aansluiten bij de doelstellingen van de opleidingen en de onderdelen en waarmee wordt gepeild naar kennis en inzicht.

De programma's sluiten ten slotte vrij goed aan bij de kwalificaties van de instromende studenten. Er worden ook bijzondere inspanningen geleverd om de aansluiting met de opleidingen uit het secundair onderwijs te optimaliseren. Verder zijn specifieke overgangsmaatregelen en programma's (voorbereidings- en schakelprogramma's) uitgewerkt voor studenten met een specifieke vooropleiding of een diploma hoger onderwijs. De commissie spreekt zich ten slotte positief uit over de inspanningen die worden geleverd om flexibele leerwegen te voorzien en om een avondprogramma aan te bieden. De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp: programma

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**.

5.3 Inzet personeel

Facet Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het visitatierapport spreekt de commissie een positief oordeel uit over het onderwerp 'Inzet personeel'. De commissie is van oordeel dat de expertise van het ingezette personeel voldoende aansluit bij het niveau en de oriëntatie van de opleidingen. De kwaliteit van het personeel wordt door de commissie als goed beoordeeld. De staf beschikt volgens de commissie over een grote vakinhoudelijke en didactische deskundigheid en is zeer betrokken bij het onderwijs. Het personeelsbeleid, met inbegrip van de aanstellings-, benoemings- en bevorderingsprocedures, wordt door de commissie als goed beoordeeld. De onderwijsprofessionalisering wordt gestimuleerd. De onderwijsbelasting van het zelfstandig academisch personeel is volgens de commissie bijzonder hoog mede door het toegeleverd onderwijs en het bijzonder begeleidingsprogramma. De onderzoeksdiskundigheid van het personeel wordt door de commissie als goed beoordeeld, maar de hoge onderwijsbelasting dreigt ten koste te gaan van het onderzoek. De waaier aan specialisaties die binnen de opleiding als geheel aanwezig is, blijft volgens de commissie relatief beperkt. Verder worden er volgens de commissie inspanningen geleverd om nationale en internationale netwerken uit te bouwen, al blijven deze wat beperkt. Ook deze beperking hangt deels samen met de hoge onderwijsbelasting. Het personeelsbestand wordt als onvoldoende uitgebreid beoordeeld en de grenzen van het mogelijke zijn volgens de commissie bereikt. Een uitbreiding van de

staf is dan ook absoluut noodzakelijk om de opleiding naar de toekomst toe een goed niveau te blijven aanbieden.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score '*voldoende*' voor het onderwerp 'Inzet personeel'

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Inzet personeel' als **voldoende**.

5.4 Voorzieningen

Facet Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het visitatierapport spreekt de commissie een positief oordeel uit over het onderwerp 'Voorzieningen'. De commissie beoordeelt de voorzieningen als toereikend om de programma's te verzorgen. De materiële voorzieningen zijn goed. De gebouwen en lokalen zijn verzorgd en de leslokalen zijn goed uitgerust en aangepast aan de normen die gelden voor het inrichten van hedendaags onderwijs. De computerfaciliteiten zijn goed en uitgebreid toegankelijk en er worden bijzondere inspanningen geleverd om aan de studenten ICT-ondersteuning te bieden, onder meer via het ICT-servicepunt. Er zijn goede elektronische leeromgevingen uitgebouwd. De centrale bibliotheek is volgens de commissie goed uitgerust en uitgebreid toegankelijk, het aanwezige boekenbestand is voldoende, het tijdschriftenbestand is krap maar dit is volgens de commissie nauwelijks bezwaarlijk gezien de zeer goede tijdschriftencollectie die aanwezig is in de nabijgelegen en voor de studenten toegankelijke bibliotheek van de ULB.

De studievoorziening en -adviesing zijn door de commissie als adequaat en goed georganiseerd, beoordeeld. De studiebegeleiding functioneert vrij goed, maar zou volgens de commissie wel meer gestructureerd moeten worden binnen de opleidingen en een formeler karakter moeten krijgen. Uit het visitatierapport blijkt dat het zelfstudiecentrum goed is uitgerust, goed functioneert en een duidelijke meerwaarde heeft in de studiebegeleiding van de eerstejaarsstudenten. De organisatie van de internationalisering van het onderwijs zou volgens de commissie op een meer gestructureerde manier moeten worden uitgebouwd.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score '*voldoende*' voor het onderwerp 'Voorzieningen'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Voorzieningen' als **voldoende**.

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het visitatierapport spreekt de commissie een positief oordeel uit over het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg'. De commissie geeft daarvoor de volgende overwegingen. De kwaliteit van het onderwijs wordt permanent en structureel bewaakt. Het docentenevaluatiesysteem wordt positief gewaardeerd; het is degelijk georganiseerd en functioneert goed. Binnen de opleidingen worden maatregelen genomen om zwakke plekken aan te pakken, maar er zou volgens de commissie korter op de bal moeten worden gespeeld.

Het zelfevaluatie-rapport is volgens de commissie een voldoende informatief maar wat hybride samengesteld document, hetgeen vooral samenhangt met de overgangssituatie waarin de opleidingen zich bevinden. De betrokkenheid van de verschillende geledingen die een rol (kunnen) spelen in het onderwijs is voldoende. Wel zouden volgens de commissie meer inspanningen moeten worden geleverd om de studenten en de alumni op een actievere manier bij het onderwijsbeleid te betrekken.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score 'voldoende' voor het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg' als **voldoende**.

5.6 Resultaten

Facet Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van dit facet in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het oordeel

In het visitatierapport spreekt de commissie een positief oordeel uit over het onderwerp 'Resultaten'. De commissie beoordeelt de resultaten van de opleidingen als volgt. Het gerealiseerd niveau is voldoende: de kwaliteit van de afgestudeerden is goed. Volgens de commissie wordt binnen de opleidingen wel weinig aandacht besteed aan de tewerkstellingsmogelijkheden van de afgestudeerden en de beroepssectoren waarin ze terechtkomen. De internationale studentenmobiliteit is nauwelijks ontwikkeld en moet verder worden uitgebouwd en actiever worden gestimuleerd.

De slaagcijfers en het rendement van de opleidingen zijn goed. De belangrijkste selectie vindt plaats in eerste kandidatuur, waar de slaagpercentages vrij laag liggen. De laatste jaren is er evenwel een stijging van de slaagcijfers merkbaar.

De doorstroom binnen de opleidingen wordt in het visitatierapport als goed beoordeeld. Ongeveer 67% van de afgestudeerden behaalt het diploma binnen de nominale studieduur van 4 jaar.

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score '*voldoende*' voor het onderwerp 'Resultaten'.

Besluit van de NVAO

De NVAO beoordeelt het onderwerp 'Resultaten' als **voldoende**.

6 Overzicht oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 4 weer.

ONDERWERP	OORDEEL	FACET	OORDEEL
1 Doelstellingen	Voldoende	1.1 Niveau en oriëntatie	Voldoende
		1.2 Domeinspecifiek referentiekader	Voldoende
2 Programma	Voldoende	2.1 Eisen gerichtheid	Voldoende
		2.2 Relatie doelstellingen - programma	Voldoende
		2.3 Samenhang programma	Voldoende
		2.4 Studielast	Goed
		2.5 Toelatingsvoorwaarden	Goed
		2.6 Studieomvang	OK
		2.7 Afstemming vormgeving - inhoud	Goed
		2.8 Beoordeling en toetsing	Goed
		2.9 Masterproef	Nvt.
3 Inzet personeel	Voldoende	3.1 Eisen gerichtheid	Goed
		3.2 Kwantiteit	Onvoldoende
		3.3 Kwaliteit	Goed
4 Voorzieningen	Voldoende	4.1 Materiële voorzieningen	Goed
		4.2 Studiebegeleiding	Goed
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende	5.1 Evaluatie resultaten	Goed
		5.2 Maatregelen tot verbetering	Voldoende
		5.3 Betrokkenheid	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende	6.1 Gerealiseerd niveau	Voldoende
		6.2 Onderwijsrendement	Goed

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

7 Overzicht oordelen van de NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel (onvoldoende of voldoende) van de NVAO weer.

ONDERWERP	OORDEEL
1 Doelstellingen	Voldoende
2 Programma	Voldoende
3 Inzet personeel	Voldoende
4 Voorzieningen	Voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende

(Onvoldoende: voldoet niet aan de benodigde basiskwaliteit; Voldoende: voldoet aan de benodigde basiskwaliteit)

Eindoordeel van de NVAO: positief

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

De instelling heeft de volgende opmerking geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport: de NVAO hanteert de benaming Bachelor in de wijsbegeerte terwijl deze benaming bij besluit van de Vlaamse regering van 21 april 2006 is gewijzigd in Bachelor in de wijsbegeerte en de moraalwetenschappen.

Het accreditatierapport en -besluit dient uit te gaan van de opleiding, zoals ze werd gevisiteerd door de visitatiecommissie. Dit laatste wordt aangegeven in artikel 59, §1, van het Structuurdecreet : "De accreditatie wordt verleend wanneer het Accreditatieorgaan op basis van de in artikel 57bis, §2, bedoelde gepubliceerde externe beoordeling in redelijkheid meent te kunnen besluiten dat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn."

De naamsverandering is een toepassing van het Besluit van de Vlaamse Regering van 11 juni 2004 betreffende de opmaak, de actualisering en het beheer van het Hogeronderwijsregister. Het accreditatierapport en -besluit vermeldt inderdaad nog de "oude" benaming, wat niet wegneemt dat diezelfde opleiding onder de nieuwe benaming de geldende accreditatie overneemt.

Bijlage 1 : Samenstelling visitatiecommissie

De samenstelling van de visitatiecommissie is boven weergegeven in rubriek 3.2.
Het visitatierapport bevat de gedetailleerde c.v.'s van de commissieleden.

Bijlage 2: Proces verbaal van de hoorzittingsprocedure

PROCES-VERBAAL

BETREFT : Hoorzittingsprocedure in de zin van artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen met betrekking tot het Visitatierapport Wijsbegeerte (juni 2005) – Vrije Universiteit Brussel

I. Regelgevend kader

1. Artikel 59bis van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (verder : Structuurdecreet) luidt als volgt :

“Art. 59bis. Indien het Accreditatieorgaan oordeelt dat de in artikel 57bis, §2 bedoelde gepubliceerde externe beoordeling onvoldoende zorgvuldig is uitgevoerd of geformuleerd om in redelijkheid te kunnen besluiten tot het al dan niet voorhanden zijn van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, wordt volgende procedure doorlopen :

- 1° *de nodige leden van de betrokken visitatiecommissie worden door het Accreditatieorgaan gehoord. Van dit horen wordt een proces-verbaal gemaakt, dat wordt toegevoegd aan het accreditatiedossier ;*
- 2° *indien het proces-verbaal samen met de gepubliceerde externe beoordeling geen voldoende elementen bevat om in redelijkheid te besluiten tot het al dan niet voorhanden zijn van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen, wordt het betrokken instellingsbestuur daarvan in kennis gesteld. Het Accreditatieorgaan geeft daarbij uitdrukkelijk aan :*
 - a) door welke gebreken de externe beoordeling is aangetast ;*
 - b binnen welke termijn een nieuwe, dan wel aanvullende externe beoordeling moet worden afgeleverd.”.*

2. Teneinde de hoorzittingsprocedure, als bedoeld in bovengeciteerd decreetsartikel, in goede orde te laten verlopen, hanteert de NVAO een door haar vastgestelde leidraad.

II. Voorwerp van en aanleiding tot de hoorzitting

3. In het kader van een aantal door de NVAO ontvankelijk verklaarde accreditatieaanvragen – uitgaande van verschillende universiteiten – inzake de opleidingen tot Bachelor in de Wijsbegeerte en Master in de Wijsbegeerte, stelde de NVAO tijdens de door haar uitgevoerde zorgvuldigheidstoets een tekortkoming vast die verband houdt met de Onderwijsvisitatie Wijsbegeerte.

De vastgestelde problemen kunnen als volgt worden samengevat :

⇒ Het ontbreken van een samenvattend oordeel per opleiding

De twee betrokken opleidingen worden in het visitatierapport als volgt beoordeeld:

"De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de kandidaat/bachelor- en licentie/masteropleiding wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de opleidingen."

Er is in feite geen samenvattend oordeel over de individuele opleidingen. Een samenvattend oordeel over een individuele opleiding zou een duidelijk overzicht van de afwegingen zijn die hebben geleid tot het eindoordeel.

⇒ De afwezigheid van een student in de visitatiecommissie

De visitatiecommissie is niet samengesteld conform de richtlijnen van het Structuurdecreet. Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet stelt dat *"van de visitatiecommissies [...] ten minste één student [moet] deel uit[maken] die ingeschreven is in één van de te beoordelen opleidingen of in een gelijkaardige opleiding op het moment van de samenstelling van de commissie"*. Uit de memorie van toelichting bij voormeld artikel en uit het overmachtsbeginsel kan worden afgeleid dat een visitatiecommissie kan functioneren zonder student, indien op gemotiveerde wijze wordt aangetoond dat geen bereidwillige student kon worden gevonden. Een gelijkaardige bepaling staat te lezen in het VLIR-/VLHORA-protocol.

Nu heeft de NVAO moeten vaststellen dat enerzijds niet is voldaan aan het decretale voorschrift inzake de opname van een student in de visitatiecommissie en dat anderzijds in het Visitatierapport Wijsbegeerte geen verantwoording is opgenomen in verband met de afwezigheid van een student in de commissie.

4. Gelet op deze vastgestelde tekortkoming is de NVAO overgegaan tot de toepassing van artikel 59bis van het Structuurdecreet, dat voorziet in de organisatie van een hoorzittingsprocedure, waarbij de (nodige leden van) de visitatiecommissie door de NVAO in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord.

III. Samenstelling hoorzittingscommissie

5. Overeenkomstig de onder randnummer 2 bedoelde leidraad, is de commissie, die de hoorzitting in voorliggend dossier waarneemt, samengesteld als volgt :

- ⇒ de heer Marc Luwel – vicevoorzitter NVAO en portefeuillehouder en tevens voorzitter van de hoorzittingscommissie ;
- ⇒ de heer Leendert Klaassen – lid dagelijks bestuur NVAO ;
- ⇒ de heer Francis Charlier – juridisch consultant ;
- ⇒ de heer Axel Aerden – behandelende beleidsmedewerker
- ⇒ mevrouw Monique van den Bos - secretaris van de hoorzittingscommissie

IV. Overzicht van de procedureverrichtingen

6. De onder randnummer 3 geformuleerde tekortkomingen inzake het Visitatierapport Wijsbegeerte, werden voor wat betreft de Vrije Universiteit Brussel vastgesteld door het Dagelijks Bestuur van de NVAO op 31 oktober 2006.

7. De VLIR was reeds eerder geïnformeerd over de betreffende problemen (brief dd. 8 juni 2006), die zich ook lieten gelden ten aanzien van de overige gevisiteerde opleidingen Wijsbegeerte. De voorzitter van de visitatiecommissie werd toen in de gelegenheid gesteld om aanvullende informatie aan te leveren, hetgeen door de NVAO werd beschouwd als een schriftelijk horen. Tevens werd de mogelijkheid geboden om ook mondeling te worden gehoord.

De hoorzittingscommissie achtte het niet nodig om andere partijen op te roepen teneinde schriftelijk – en desgevallend mondeling – te worden gehoord.

8. De VLIR bezorgde, naar aanleiding van voormeld schrijven van 8 juni 2006, op 23 juni 2006 een nota van de voorzitter van de visitatiecommissie aan de NVAO, waarin omtrent de vastgestelde onzorgvuldigheden een aantal aanvullende elementen werden aangeleverd. De voorzitter van de visitatiecommissie liet toen tevens weten geen gebruik te willen maken van de mogelijkheid om mondeling te worden gehoord door de NVAO.

Aan de voorzitter van de visitatiecommissie Wijsbegeerte is een brief verstuurd met de vaststelling dat de in juni 2006 aangeleverde informatie tevens geldig is voor wat betreft de opleidingen Wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel, behoudens indien de voorzitter nog andere of extra elementen wenste aan te brengen. De voorzitter heeft daarop per brief gemeld geen aanvullende elementen aan te brengen.

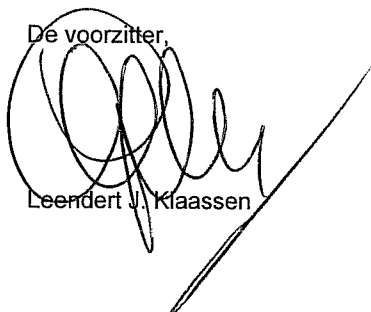
9. Op 7 november 2006 werden de aanvullende elementen voor wat betreft de Vrije Universiteit Brussel besproken door de hoorzittingscommissie. Van deze bespreking is bijgevoegd verslag opgesteld.

V. Conclusie van de hoorzittingscommissie

10. Op grond van de bevindingen, zoals opgenomen in het in bijlage toegevoegde verslag van de schriftelijke hoorzitting, adviseert de hoorzittingscommissie het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtnaam van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen.

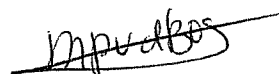
Den Haag, 7 november 2006.

De voorzitter,

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Leendert J. Klaassen

De secretaris,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'mpvdbos' with a horizontal line through it.

Monique van den Bos

VI. Bijlage

VERSLAG HOORZITTINGSCOMMISSIE

7 november 2006

BETREFT : Hoorzittingsprocedure m.b.t. de Onderwijsvisitatie Wijsbegeerte – Vrije Universiteit Brussel.

1. Aard van de hoorzitting

De hoorzittingsprocedure heeft louter betrekking op het schriftelijk horen van de visitatiecommissie Wijsbegeerte. Uitdrukkelijk is afstand gedaan van het recht om tevens mondeling te worden gehoord.

De NVAO was door de visitatiecommissie Wijsbegeerte reeds in het bezit gesteld van het volgende document :

"Aanvullende nota vanwege de visitatiecommissie Wijsbegeerte in het kader van de zorgvuldigheidstoets – verzoek NVAO tot aanvulling inzake accreditatieaanvragen Bachelor in de wijsbegeerte, (academisch gerichte bachelor), Master in de wijsbegeerte (master), Bachelor of Philosophy (bachelor), Master of Philosophy (master), Master of Philosophy (MPhil) (master na master) d.d. 23 juni 2006".

Het document is als bijlage toegevoegd aan voorliggend verslag. Vastgesteld werd dat het aangeleverde document tevens geldt ten aanzien van de opleidingen Wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel.

2. Bespreking van de vastgestelde onzorgvuldigheid

Het ontbreken van een samenvattend oordeel per opleiding

Vastgestelde tekortkoming

De opleidingen worden in het visitatierapport als volgt beoordeeld:

"De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de kandidaat/bachelor- en licentie/masteropleiding wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de opleidingen."

Er is in feite geen samenvattend oordeel over de individuele opleidingen. Een samenvattend oordeel over een individuele opleiding zou een duidelijk overzicht van de afwegingen zijn die hebben geleid tot het eindoordeel.

Nieuw aangevoerde elementen

In de aanvullende nota van de visitatiecommissie Wijsbegeerte wordt op degelijke wijze ingegaan op bovenvermelde tekortkoming. Er wordt een samenvattend oordeel uitgesproken, dat luidt als volgt:

Bachelor in de wijsbegeerte

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Gent voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Antwerpen voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

Master in de wijsbegeerte

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Gent voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Antwerpen voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

Bachelor of Philosophy

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de Engelstalige bacheloropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor of Philosophy.

Master of Philosophy

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de Engelstalige masteropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master of Philosophy.

Master of Philosophy (MPhil) (master na master)

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de master na masteropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master of Philosophy (MPhil).

Afwezigheid van een student in de visitatiecommissie

Vastgestelde tekortkoming

De visitatiecommissie is niet samengesteld conform de richtlijnen van het Structuurdecreet. Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet stelt dat “van de visitatiecommissies [...] ten minste één student [moet] deel uit[maken] die ingeschreven is in één van de te beoordelen opleidingen of in een gelijkaardige opleiding op het moment van de samenstelling van de commissie”. Uit de memorie van toelichting bij voormeld artikel en uit het overmachtsbeginsel (zie verder onder **Juridische overwegingen**) kan worden afgeleid dat een visitatiecommissie kan functioneren zonder student, indien op gemotiveerde wijze wordt aangetoond dat geen bereidwillige student kon worden gevonden. Een gelijkaardige bepaling staat te lezen in het VLIR-/VLHORA-protocol.

Nu heeft de NVAO moeten vaststellen dat enerzijds niet is voldaan aan het decretale voorschrift inzake de opname van een student in de visitatiecommissie en dat anderzijds in het Visitatierapport Wijsbegeerte geen verantwoording is opgenomen in verband met de afwezigheid van een student in de commissie.

Juridische overwegingen : In welke mate kan het ontbreken van een student in de visitatiecommissie geredieerd worden lopende de behandeling van een accreditatieaanvraag ?

⇒ Regeling in het Structuurdecreet

Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet bepaalt, zonder dat in enige afwijkingsregeling wordt voorzien, het volgende :

“Van de visitatiecommissies maakt ten minste één student deel uit die ingeschreven is in één van de te beoordelen opleidingen of in een gelijkaardige opleiding op het moment van de samenstelling van de commissie”.

De memorie van toelichting bij het Structuurdecreet schrijft evenwel :

“Indien de VLIR of de VLHORA geen student vinden die bereid is zitting te nemen in een visitatiecommissie, kan de visitatie wel functioneren en haar taak uitvoeren” (VI. Parl., Parl. St., 2002-2003, 1571/1, 73).

Een eenvoudig beroep op de memorie van toelichting op zich, volstaat vanuit juridisch oogpunt niet om het absoluut karakter van de decretale regeling te temperen.

De rechtsleer stelt immers, op grond van een analyse van een overvloedige rechtspraak :

"Kan het volgende worden gesteld over de tekst van de wet :

- *dat hij onduidelijk of niet zinvol is én met het oog op het nagaan van het doel ervan*
- *dat hij andersluidende bepalingen bevat dan de gewone betekenis ervan*
- *dat hij op verschillende wijzen kan worden uitgelegd*
- *dat er een verschil is tussen de Franse en de Nederlandse tekst dan en slechts dan kunnen de voorbereidende werkzaamheden worden geraadpleegd."* (D. MAREEN, "Het wetsbegrip voor de Raad van State", in L.J. WINTGENS (ed.), Het wetsbegrip, Brugge, Die Keure, 2003, 196).

Een duidelijke decretale tekst heeft met andere woorden steeds voorrang op de overwegingen opgenomen in de memorie van toelichting. Men kan in dit geval moeilijk voorhouden dat de tekst van het Structuurdecreet wazig of obscuur is geformuleerd.

Rechtspraak en rechtsleer aanvaarden in beginsel ook niet dat een duidelijke decretale tekst genuanceerd of aangevuld wordt op grond van een zogeheten "*algemeen rechtsbeginsel*" (bvb. het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, etc. – R.v.St., nr. 28.895, 24 november 1987). De (in de Belgische rechtsordening over het algemeen genomen niet gecodificeerde) algemene rechtsbeginselen worden in de hiërarchie der normen immers net onder wetten en decreten geplaatst (R.v.St., nr. 28.574, 13 oktober 1987).

Anders is het wanneer een algemeen rechtsbeginsel "*grondwettelijke waarde*" heeft. Het beginsel dat wetgeving in de mate van het mogelijke grondwetsconform moet worden uitgelegd (Cass., 20 april 1950, Pas. 1950, I, 560-572), heeft immers als gevolg dat een decreettekst samengelezen moet worden met de vereisten gesteld door zo'n beginsel met grondwettelijke waarde.

De "*overmachtsregel*" dat bij ontstentenis van een bereidwillig gevonden student een regelmatige visitatiecommissie kan worden samengesteld, in weerwil van de algemene decretale regeling, is nu een veruitwendiging van het zgn. "*continuïteitsbeginsel*", dat inhoudt dat de continue werking van (functionele) openbare diensten (in casu de werking van het accreditatieproces) gegarandeerd moet worden. De rechtspraak heeft dit beginsel inderdaad als algemeen rechtsbeginsel erkend (Cass., 30 september 1993, AC 1993, 778 en R.v.St., nr. 53.813, 19 juni 1995).

Dit algemeen rechtsbeginsel kan volgens een invloedrijke studie op dwingende wijze worden afgeleid uit artikel 108 in fine en 187 van de Belgische Grondwet en is aldus een werkelijk beginsel met constitutionele en algemene draagwijdte (E. VAN HOOYDONCK, "Het artikel 130 van de Grondwet als algemene grondslag van het bestendigheidsbeginsel in het administratief recht", T.B.P. 1992, 75 e.v.).

Aldus kan in geval van aangetoonde overmacht (een gebrek aan bereidwillig gevonden studenten) op gemotiveerde wijze worden onderbouwd dat visitatierapporten in aanmerking worden genomen, niettegenstaande de afwezigheid van een student in het panel.

⇒ Regeling in het protocol van kwaliteitszorg (VLIR/VLHORA)

Het protocol van kwaliteitszorg stelt ten aanzien van het student-lid de volgende eisen :

- “- ingeschreven zijn in één van de te visiteren opleidingen of, bij de visitatie van een unieke opleiding, van een gelijkaardige opleiding op het moment dat de procedure voor de samenstelling van de visitatiecommissie aanvangt (d.i. de officiële vraag vanwege de cel kwaliteitszorg van de VLIR en/of de VLHORA aan de opleidingen en de VVS om kandidaten voor de visitatiecommissie voor te dragen). In alle gevallen moet het gaan om een student die een diplomacontract heeft afgesloten met de instelling. Het structuurdecreet bepaalt immers dat de student ingeschreven moet zijn voor een opleiding ;*
 - op het moment dat de visitatiecommissie wordt geïnstalleerd (installatievergadering) minimaal 60 studiepunten verworven hebben in de opleiding/één van de opleidingen c.q. verwante opleidingen die wordt/worden gevisiteerd;*
 - bij voorkeur relevante ervaring hebben met participatieorganen binnen de opleiding/één van de opleidingen c.q. verwante opleidingen die wordt/worden gevisiteerd, en/of binnen de instelling;*
 - in staat zijn een deskundig en objectief oordeel over een opleidingsprogramma te geven. Indien om praktische redenen geen student wordt gevonden die voldoet aan de criteria en bereid is deel te nemen aan de visitatie kan de betreffende visitatiecommissie wel functioneren en haar taak uitvoeren.*
- In navolging van de reglementaire eisen met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissie neemt het student-lid niet deel aan de visitatie van de eigen opleiding. Voor de visitatie van de eigen opleiding wordt een tweede student-lid ingeschakeld. Van de student-leden wordt verwacht dat ze allemaal deelnemen aan de gemeenschappelijke vergaderingen en activiteiten van de visitatiecommissie en bij voorkeur ook onderling overleg plegen.”.*

Er weze beklemtoond dat het protocol van kwaliteitszorg dateert van februari 2005. De visitatiecommissie Wijsbegeerte visiteerde in de periode oktober – december 2004. Eén en ander impliceert dat de regelingen van het protocol op dat ogenblik niet golden. Enkel de decretale verplichting (opname van “een” student) was van tel.

Gelet op bovengenoemde principes, kan dit slechts inhouden dat, indien men zich rechtens op het “overmachtsbeginself” wil beroepen, aangetoond moet worden dat er zich geen bereidwillige student aandienende. Een motivering die zou inhouden dat geen student kon worden gevonden die voldeed aan de

criteria van het protocol van kwaliteitszorg (o.a. 60 studiepunten hebben verworven), is naar de mening van de hoorzittingscommissie ongeldig.

⇒ Juridische mogelijkheden inzake remediëring van het vastgestelde knelpunt

De totstandkoming van de meeste bestuurshandelingen is onderworpen aan de naleving van welbepaalde vormen, zoals het inwinnen van adviezen, de uitdrukkelijke motivering, het geheim van de stemming, het horen van betrokkenen. De naleving van deze vormen moet zowel een goede administratie bevorderen als de belangen van de burgers waarborgen.

Het onderwerpen van bestuurshandelingen aan vormen, verplicht het bestuur om op te treden met kennis van zaken en vereenvoudigt in zekere mate zijn taak. Met dien verstande dat men zich dient te hoeden voor formalisme, wat het nemen van beslissingen vertraagt en de werking van het bestuur verstoort.

Niet alle vormen leiden daarom – bij miskenning – tot de nulliteit van de bestuurshandeling. Immers, niet alle vormen hebben, wat de geldigheid van de bestuurshandeling betreft, dezelfde waarde.

Verwezen moet worden naar artikel 14, §1, van de Belgische Raad van State-wet ; volgens deze bepaling komen alleen de substantiële vormen en de op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen in aanmerking voor de vernietiging van de bestuurshandeling die deze vormen niet in acht heeft genomen.

De op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen zijn de procedure- en vormvoorschriften waaraan in geval van overtreding, door een wettelijke bepaling, uitdrukkelijk de sanctie van nietigheid is verbonden. Artikel 93, §2, van het Structuurdecreet (en de bovenvermelde motiveringsplicht bij gebrek aan een student in de visitatiecommissie) voorziet echter geenszins in dergelijke expliciet sanctieregeling.

De substantiële vormen worden onderscheiden in twee categorieën (A. WIRTGEN, Middelen en het ambtshalve aanvoeren van middelen in het bijzonder, Brugge, Die Keure, 2004, 106-107).

Ten eerste zijn er de vormen die de openbare orde aanbelangen. Aangelegenheden van openbare orde vertonen een groot maatschappelijk belang ; regelingen die de openbare orde aanbelangen behartigen daarom een fundamenteel collectief belang. Het gaat aldus om bvb. de regelingen inzake de samenstelling van beraadslagende lichamen, de formele motiveringsplicht, de eerbied voor het recht van verdediging, etc.

Ten tweede zijn er vormen die aan het bestuur in het belang van de bestuurd of een categorie van bestuurd zijn opgelegd, evenals vormen die zowel in het belang van de bestuurd als in het belang van de goede werking van het bestuur zijn voorgeschreven.

Het decretale voorschrift inzake de opname van een student in de visitatiecommissie (en de impliciete motiveringsplicht bij gebreke aan een student) ressorteert nu eerder onder de tweede categorie. Het gaat om een voorschrift dat is opgelegd om een bepaalde betrokkenheid vanuit de studentensector teweeg te brengen (*“een categorie van bestuurden”*), maar ook om het standpunt van de *“onderwijsconsument”* in het beoordelingsproces te laten doorstromen, wat de waarde van het volledige visitatie- en accreditatieproces ten goede komt.

Nu vastgesteld moet worden dat het Visitatierapport Wijsbegeerte op geen enkele wijze verantwoordt waarom geen student in het panel is opgenomen, moet worden nagegaan of, en in welke mate, een strijdigheid met een substantieel vormvoorschrift kan worden geremedieerd.

Naar het oordeel van de hoorzittingscommissie is een dergelijke remediëring mogelijk indien wordt aangetoond dat de betrokkenheid van de studenten bij de visitatie op enige andere wijze structureel en terdege is gegarandeerd.

Daarbij moet duidelijk zijn aangegeven :

- op welke wijze de gesprekken met de studenten de eindbeoordeling door het panel hebben beïnvloed ;
- of de bevraging van de studenten het volledige veld van de beoordeling besloeg (alle onderwerpen) ;
- welke opmerkingen in algemene zin door de studenten werden geopperd ;
- op welke wijze aan deze opmerkingen gevolg werd gegeven.

Zo er effectief en in voldoende mate met de bemerkingen van de studenten rekening is gehouden, kan één en ander worden aanvaard als afdoende motiveringsgrond ter onderbouwing van de regelmatigheid van de visitatie.

Nieuw aangevoerde elementen

In de aanvullende nota van de visitatiecommissie Wijsbegeerte wordt op degelijke wijze ingegaan op :

- *de betrokkenheid van de studenten tijdens het bezoek van de visitatiecommissie aan de respectieve opleidingen* → uit de bijkomend aangeleverde informatie blijkt dat op verscheidene momenten de studenten de gelegenheid hebben gehad tot een gesprek met de visitatiecommissie ; enerzijds werden gerichte vragen gesteld, anderzijds is een spreekuur georganiseerd, waarbij de studenten vrij opmerkingen of bedenkingen konden aanbrengen ; er is tevens aangegeven dat de gesprekken met de studenten in afwezigheid van de opleidingsverantwoordelijken zijn gevoerd ;
- *de samenstelling van de studentengroepen* → in de aanvullende nota is aangetoond dat de studentendelegaties, waarmee gesprekken zijn aangegaan, niet eenzijdig waren samengesteld, maar integendeel uit vertegenwoordigers van diverse groepen (kandidaturen/bachelor, licenties, master) bestonden ;

- *het verloop van de gesprekken en de breedte van de bevraging / beoordeling* → uit de aanvullingen vanwege de visitatiecommissie kan worden afgeleid dat bij de gesprekken met de studenten ruime aandacht is besteed aan een bespreking van alle onderwerpen, zij het dat bepaalde facetten uitvoeriger, dan wel minder uitgebreid, zijn besproken, afhankelijk van de studentengroep ; het komt de hoorzittingscommissie inderdaad als evident voor dat bepaalde facetten beter bespreekbaar zijn met studenten uit de licenties/master, gelet op hun reeds opgedane ervaring of gelet op hun grotere betrokkenheid (bvb. facet masterproef), dan met studenten uit de kandidaturen/bachelor ;
- *het gevolg dat werd gegeven aan de opmerkingen van de studenten en de invloed van deze bedenkingen op de beoordeling van de visitatiecommissie* → de aanvullende nota geeft aan dat, voor wat betreft de bedenkingen en opmerkingen, aangereikt door de studenten, steeds is teruggekoppeld naar de opleidingsverantwoordelijken, hetgeen bij hen reflecties uitlokte, die in bepaalde gevallen werden meegenomen bij de eindbeoordeling ; de visitatiecommissie wijst op verschillende passages uit de deelrapporten, opgenomen bij het Visitatierapport Wijsbegeerte, waaruit duidelijk blijkt dat de beoordelingen door de studenten op bepaalde punten van doorslaggevend belang zijn geweest bij de oordeelsvorming door de visitatiecommissie.

3. Advies van de hoorzittingscommissie

Op grond van de door de visitatiecommissie aangeleverde bijkomende elementen, die ertoe leiden dat de vastgestelde onzorgvuldigheid afdoende is geredigeerd, adviseert de hoorzittingscommissie het vervolgen van de accreditatieprocedure, zonder bijkomende visitatiehandelingen, maar wél met inachtnaam van de bedoelde aangeleverde bijkomende elementen.

4. Bijlage

De aanvullende nota van de visitatiecommissie dd. 23 juni 2006.

Aanvullende nota vanwege de visitatiecommissie Wijsbegeerte in het kader van de zorgvuldigheidstoets – verzoek NVAO tot aanvulling inzake accreditatieaanvragen Bachelor in de wijsbegeerte (academisch gerichte bachelor), Master in de wijsbegeerte (master), Bachelor of Philosophy (academisch gerichte bachelor), Master of Philosophy (master), Master of Philosophy (MPhil) (master na master) d.d. 8 juni 2006

Samenvattend oordeel van de visitatiecommissie wijsbegeerte

Bachelor in de wijsbegeerte

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Gent voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de bacheloropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Antwerpen voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor in de wijsbegeerte.

Master in de wijsbegeerte

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Vrije Universiteit Brussel voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Gent voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de masteropleiding wijsbegeerte van de Universiteit Antwerpen voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master in de wijsbegeerte.

Bachelor of Philosophy

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de Engelstalige bacheloropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Bachelor of Philosophy.

Master of Philosophy

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de Engelstalige masteropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master of Philosophy.

Master of Philosophy (MPhil) (master na master)

De visitatiecommissie is van oordeel dat er binnen de master na masteropleiding wijsbegeerte van de Katholieke Universiteit Leuven voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn en heeft aldus een positief eindoordeel over de Master of Philosophy (MPhil).

Samenstelling visitatiecommissie

Betrokkenheid van de studenten tijdens het bezoek van de visitatiecommissie aan de respectieve opleidingen.

Tijdens elk bezoek is telkens aangevangen met een gesprek met de opleidingsverantwoordelijken, de opstellers van de zelfevaluatie en een student betrokken bij onderwijskundig overleg [opleidingsraad (VUB), opleidingscommissie (UGent), permanente onderwijscommissie (K.U.Leuven), onderwijscommissie (UA)].

Verder heeft de visitatiecommissie tijdens haar bezoek aan elke instelling voor wat betreft de kandidatuur-licentieopleiding (bachelor-master) afzonderlijke gesprekken⁴ gevoerd met:

- studenten uit de opleidingsraad (VUB), opleidingscommissie (UGent), permanente onderwijscommissie (K.U.Leuven), onderwijscommissie (UA)
- studenten kandidaturen/bachelor
- studenten licentie/master

Aan de K.U.Leuven heeft de commissie verder gesprekken gevoerd met⁵:

- studenten Master of Philosophy (MPhil), waaronder ook studenten uit de permanente onderwijscommissie Master of Philosophy

Verder was er tijdens elk bezoek een spreekuur voorzien, waar aan iedereen binnen de opleidingen, dus ook de studenten, de kans is geboden om, indien door hen gewenst, de commissie individueel of in groep te spreken. Dit spreekuur is vooraf door de opleidingen aangekondigd op brede schaal zodat alle geledingen er van op de hoogte waren. Aan het eind van elk gesprek met de studenten heeft de commissie hen er nog eens expliciet op attent gemaakt dat er een spreekuur was voorzien waarop zij waren uitgenodigd als zij de commissie nog informatie wilden geven.

⁴ Voor het Engelstalig kandidatuur-licentieprogramma aan de K.U.Leuven werd een gecombineerd gesprek eerste en tweede cyclus studenten gevoerd.

⁵ Aan de K.U.Leuven voerde de commissie tevens gesprekken met de studenten uit de Master of Applied Ethics. Deze opleiding valt evenwel niet onder het verzoek van de NVAO tot aanvulling.

Samenstelling studentengroepen.

Belangrijk is te vermelden dat vanuit de cel kwaliteitszorg aan de betreffende opleidingen is gevraagd om voor de samenstelling van de studentengroepen volgende elementen in acht te nemen:

- de studentendelegaties worden bij voorkeur samengesteld door de studenten zelf (bv. via studentenvertegenwoordigers).
- de studentengroep moet een zo getrouw mogelijke afspiegeling zijn van de studentenpopulatie.
- een 15-tal studenten per groep (kandidaturen/bachelor, licenties, master).
- in de groep kandidaturen worden best ook een aantal studenten van de eerste licentie opgenomen.
- in de groep licenties worden best ook een aantal pas afgestudeerden opgenomen.

Verloop gesprekken en breedte van bevraging/beoordeling

Tijdens de gesprekken met de studenten heeft de commissie de vragen die zij zelf had geformuleerd op basis van de lectuur van de zelfevaluatie rapporten aan de studenten gesteld. Daarnaast heeft zij de studenten steeds expliciet uitgenodigd om van hun kant bedenkingen en opmerkingen die ze zelf wilden maken aan de commissie mee te delen. De commissie heeft daarbij telkens ook gevraagd aan elke op het gesprek aanwezige student om een sterk en een zwak punt van de opleiding te noemen.

De bevraging van de studenten besloeg steeds het volledige veld van de beoordeling met uiteraard nadruk op het studentenperspectief, waarbij afhankelijk van de groep (niveau bachelor, master of master na master) en de ervaring bepaalde facetten meer of andere aandacht kregen⁶.

- Tijdens het gesprek met de studenten betrokken bij de opleidingsraad (VUB), opleidingscommissie (UGent), permanente onderwijscommissie (K.U.Leuven), onderwijscommissie (UA) werd onder meer gesproken over: hoe de studenten betrokken werden bij de zelfevaluatie, of zij de definitieve versie van het zelfevaluatie rapport hadden gelezen en akkoord gingen met de inhoud ervan, hoe zij zijn aangesteld in de beleidsorganen, hun visie over de werking van de respectieve commissies, hun reële inbreng, of ze zich gehoord voelen bij de andere leden van de respectieve commissies, hun mening over de initiatieven m.b.t. kwaliteitszorg (evaluatiesysteem op cursusniveau; op curriculumniveau)⁷
- Tijdens de gesprekken met de studenten van respectievelijk de bachelor, de master en de master na master kwamen onder meer volgende aspecten aan bod: samenstelling van de gespreksgroep (o.a. verloop, concrete samenstelling, representativiteit), redenen waarom ze studeren aan de betreffende universiteit/opleiding, oordeel over het zelfevaluatie rapport (o.a. betrokkenheid, eindresultaat, aanvullingen van hun kant) bekendheid van de doelstellingen van de opleiding, oordeel over het programma (o.a. nut en opvolging van de opleidingsonderdelen, keuzemogelijkheden, kennis-inzicht-(onderzoeks)vaardigheden, struikelblokken binnen de opleiding, terugkoppeling van onderzoek), onderwijsvormen en – middelen, studeerbaarheid van het programma (o.a. reële/theoretische studietijd, zelfstudie/contacturen, bevraging/ studietijdmeting), examinering (o.a. relatieve moeilijkheidsgraad, representatief voor de stof, kennis-inzicht-vaardigheden, examenvormen, transparantie, organisatie), overgang van secundair onderwijs naar universiteit respectievelijk van eerste naar tweede cyclus, beschikbare infrastructuur (o.a. bibliotheek, computers, lokalen), studievoorziening en begeleiding, personeel (o.a. beschikbaarheid ZAP/AAP, mogelijkheden tot contact, inzet voor onderwijs, bekendheid met hun onderzoek), interne kwaliteitszorg (o.a. betrokkenheid, bevragingen, bekendheid resultaten, idee van opvolging), sterke en zwakke punten van de opleiding.

⁶ De commissie beperkt zich in haar overzicht tot die gesprekken die met de studenten zijn gevoerd in afwezigheid van opleidingsverantwoordelijken. Bij het gesprek met de opleidingsverantwoordelijken, de opstellers van het zelfevaluatie rapport en een student betrokken bij onderwijskundig overleg is het met name niet duidelijk of de aanwezige studentenvertegenwoordigers voldoende vrijuit hebben kunnen praten.

⁷ Voor de Master of Philosophy (MPhil) kwamen deze elementen aan bod tijdens het "gecombineerd" gesprek "studenten Master of Philosophy (MPhil), waaronder ook studenten uit de permanente onderwijscommissie Master of Philosophy".

- Tijdens het gesprek met de student van de master werd daarnaast ook gesproken over de eindverhandeling (a.o. voorlichting, begeleiding, beoordeling, eisen) en internationalisering (o.a. organisatie, studentenmobiliteit, ervaring).

Doordat er in de groep "studenten eerste cyclus" (kandidaturen/bachelor) ook telkens een aantal studenten uit de eerste licentie aanwezig waren tijdens het gesprek en voor de groep "studenten tweede cyclus" (licenties/master) een aantal pas afgestudeerden, heeft de commissie een volledig beeld gekregen van de gehele kandidaatsopleiding respectievelijk licentieopleiding. Het bezoek van de commissie vond immers plaats in het najaar 2004 (periode oktober-december) waardoor de studenten die nog "in" de opleiding zitten, geen volledige informatie kunnen geven. Het opnemen van studenten eerste licentie die de volledige kandidaatsopleiding reeds hebben afgerond respectievelijk pas afgestudeerden die de volledige licentieopleiding reeds hebben afgerond, heeft er voor gezorgd dat dit gemis werd opgevangen.

Verder wijst de commissie er op dat, conform de vereisten, de gesprekken met de studenten zijn gevoerd in afwezigheid van opleidingsverantwoordelijken of andere bij de opleiding/instelling betrokken personen. Ze benadrukt dat de studenten aan alle betrokken instellingen vrij hun mening hebben geuit.

Gevolg aan de opmerkingen van studenten en invloed op de beoordeling van de commissie

De meningen en oordelen van de studenten werden door de visitatiecommissie steeds teruggekoppeld naar de opleidingsverantwoordelijken in de gesprekken met AAP en ZAP, die steeds plaatsvonden na de gesprekken met de respectieve studentengroepen. Ook in het "afsluitend" gesprek met het bestuur, de facultair coördinator en opleidingsverantwoordelijken heeft de commissie, indien ze dit nog noodzakelijk achtte, meningen van de studenten teruggekoppeld.

Tijdens de voorbereiding van de mondelinge rapportering heeft de commissie steeds de opmerkingen van de verschillende geledingen waarmee zij gesprekken voerde (dus ook de studenten) betrokken bij haar evaluatie van de opleidingen. De opmerkingen van de studenten hebben daarbij een significante bijdrage geleverd aan het oordeel van de visitatiecommissie, hetgeen ook blijkt uit verschillende passages uit de deelrapporten die zijn opgenomen in het gepubliceerde visitatierapport.

Prof. dr. H. Achterhuis
Voorzitter visitatiecommissie Wijsbegeerte
(21 juni 2006)

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in de wijsbegeerte (academisch gerichte bachelor) van de VUB uitgevoerd door VLIR.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 30

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer # 1370

Het accreditatiebesluit treedt in werking met ingang van de aanvang van het academiejaar 2006-2007 tot en met het einde van het academiejaar 2013-2014.